

Klaus en Rita Hoffmann ontdekken het Westen

Leven na de Muur

Achtergrond - 9 november 2009

In 1990 maakten de Oost-Berlijners Klaus en Rita Hoffmann deel uit van een experiment zonder weerga. Toen de DDR werd opgeheven, waren beiden hun banen kwijt. Als Klaus Hoffmann toen had geweten dat hij, een vooraanstaand academicus, nog met stofzuigers langs de West-Duitse deuren zou gaan, zou hij ongetwijfeld hard hebben gelachen. Hoe verging het ze in 2000?

“Weet je nog dat we tien jaar geleden, in 1990, in onze Berlijnse supermarkt stonden met al die lege schappen, op de dag dat alle Oost-Duitse producten vervangen werden door die uit het Westen? Mooi, dan hebben we een getuige.” Rita Hoffmann grijnst. “Bijna iedereen denkt namelijk dat de Oost-Duitser zijn eigen waren niet meer bliefde toen hij die uit het Westen kon krijgen.”

Rita Hoffmann doelt op de metamorfose van haar Berlijn, die zich in de week rond de eerste juli van 1990 voltrok. Op die dag kwam de Duitse *Währungsunion* tot stand. Deze ‘unie’ van de twee Duitse geldstelsels betekende het einde van de *Ostmark* - en daarmee van het Oost-Duitse leven. Die metamorfose kon je je al amper in een laboratorium voorstellen, laat staan in de hoofdstad van de DDR. Niet alleen Rita Hoffmannsigarettenmerk was toen van de markt verdwenen. Alle staatswinkels werden ontruimd, vele honderden borden met Obst & Gemüse werden met de hand, vanaf wankele houten ladders, overgeschilderd.

Heel Oost-Berlijn werd in een handomdraai met reclame behangen. Op de Alexanderplatz verschenen terrasjes met Camel-parasols en werden folders uitgedeeld met porno, voor tropische vakantieoord en lucratieve beleggingen.

Hoerastemming

In die zomerdagen van 1990 verdiepten De Hoffmanns zich in nieuwe fenomenen als de eurocheque en de hypotheek. Ze bezagen de hoerastemming die in binnen- en buitenland heerste over de aanstaande Duitse hereniging, met scepsis. Zij zouden zich wel redden.

Ze maakten zich zorgen over hun vele landgenoten die zich lieten verleiden tot

grote aankopen en dure vakanties, terwijl ze zouden moeten anticiperen op grote werkloosheid, op huurverhogingen en op allerlei nog onbekende gevaren. Maar in de roes van de 'bloeiende landschappen' die bondskanselier Helmut Kohl beloofde, leek niemand de boodschap van Klaus en Rita te willen horen.

Kopietjes met ontslag

Nu wonen Klaus en Rita Hoffmann op het platteland bij de havenstad Kiel. Van Oost naar West en van stad naar land – dat zijn eigenlijk nog de minste veranderingen die zich de afgelopen tien jaar in hun leven hebben voltrokken. “Op 2 oktober 1990, één dag voor de officiële Duitse vereniging, kwam de secretaresse van de Academie van Wetenschappen huilend de kopietjes met ons ontslag uitdelen”, vertelt Klaus. “Het hare zat er ook bij.”

Tot dan bekleedde zowel Klaus als Rita, beiden econoom, een managementpositie op het centrale bureau van de prestigieuze Oost-Duitse Academie van Wetenschappen. “Het was logisch dat velen van ons de dag vóór de vereniging hun ontslag kregen aangezegd”, legt Rita Hoffmann uit. “Een dag later zouden we onder de Bondsduitse wetgeving zijn gevallen, met alle arbeidsrechtelijke bescherming van dien.”

Het echte kapitalisme

Wat te doen? Rita Hoffmann behoort tot de eerste generatie die met de pc werkte, al vanaf 1984. Bovendien beheersten beiden het Engels – die taal werd in de DDR veel intensiever onderwezen dan bekend is. Ze verwelkomden het tijdperk van de onbegrensde informatiestromen dus maar. In de wetenschap en bij de overheid hadden ze, dankzij hun besmette Academie-verleden, geen kans meer. Klaus Hoffmann: “Het vrije veld bleef over, de handel, het bedrijfsleven. Het echte kapitalisme dus.”

Na een baan in de consultancy, waarvoor hij maandenlang op eigen kosten naar Hessen reisde totdat dit bedrijf plots al zijn activiteiten omgooide, vond Klaus Hoffmann in 1992 werk in Kiel. “Ik moest als zelfstandig ondernemer investeerders lokken voor een bedrijf in alternatieve energie. Daarom moest mijn baard eraf, vonden ze. Dan zou ik er minder als een *Ossi* uitzien. Mijn kleding deugde ook niet. Toen kocht ik een dure Italiaanse designstropdas. Kreeg ik prompt te horen dat die ‘*Ossi-das*’ niet kon. Ik heb ze het merkje getoond. Toen was het over. Mijn baard was ook gered.”

Zonder auto

Maar justitie deed een inval in het bedrijf; Klaus was al vele maanden niet voor zijn diensten betaald. Rita had zich inmiddels omgeschoold tot

softwaredeskundige. Maar bij het Arbeitsamt in Kiel kreeg ze te horen dat ze als vijftiger te oud was - voor alles. Zo zaten ze zonder werk vast in Noord-West-Duitsland, en al gauw ook zonder auto.

In Berlijn hadden ze bewust alles opgegeven om niet in de negatieve spiraal te belanden, die het oosten van Duitsland beheerste. "Ik schreef honderden sollicitatiebrieven", zegt Rita. "En ik kocht een gammele dieselauto en ben stofzuigers aan de deur gaan verkopen", voegt Klaus toe. "*Ach, man schafft es.*"

Na de stofzuigers ging Klaus het verzekeringswezen in. Rita kreeg in 1997 een baan als docente informatietechnologie en micro-economie.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/3302/klaus-en-rita-hoffmann-ontdekken-het-westen>